

Ali Efendi (Basiretci). (1838. ? . - 1910 İstanbul). İmparatorluğumuz devrinde Türkçe olarak yayınlanmaya başlanan gazetelerden 17.si olan "BASİRET" gazetesini kuran ve çıkaran gazeteci Ali Efendidir. Gazetesinin ismi dolayısıyla Basiret'i lakap olarak kendisine takılmış ve Basiretci Ali Efendi olarak tanınmıştır. Doğum yılı bilinmekle beraber yeri ve ailece nereli olduğu meçhuldür. Babasının adı da henüz tesbit edilmiş olmamakla beraber, hakkında tek bilgi, ~~1872~~ ilmiye den olduğu ve 1872 de Vidin Kadısı Naibi (vekili) bulunduğuudur.

Ali Efendi tahsilini Enderun' da görmüş, sarayda hizmete başlamış, 1860 da da çırağ edilmiştir. 1863 de Maliye Nezareti Tahsilât memuru olmuştur. Çırağ edilmesi ile bu vazifeye tayini arasında başka bir hizmette bulunup bulunmadığı ma lum değildir.

1860 lı yıllarda İmparatorluğumuzda Türkçe ~~gazeteleri~~ özel gazetelerin de yayınlanmağa başladığı snelerdir. Zeki ve müteşebbis bir kimse olan Ali Efendi de gazeteciliğe haves etmiş ve 1866 da BASİRET isminde bir gazete çıkarmak için imtiyaz istemiştir. O devirde Matbuat işleri Hariciye Nezaretine bağlı bulunuyor ve Keçeci zade Fuad Paşa da Hariciye Nazırlığında idi. Ali Efendinin müracaatı sırasında Girid isyanı başlamış, memleketteki azınlık gazetelerinin yabancı dilde yayınlanan gazetelerinin Devlet aleyhindeki neşriyatı güçlkle kontrol altında tutuluyor, yeni azınlık gazetelerine imtiyaz verilmiyordu. Ali Efendinin talebi de istisne ve emsal teşkil etmemesi için beklemeye alındı, ancak Girid isyanı bittiğinde verildi. Devrin adetine görede, azınlık gazeteleri dahil, bütün gazetecilere olduğu gibi, Ali Efendiye de imtiyazı ile birlikte 300 altın lira yardım parası sunuldu (1870).

Basiret'in ilk sayısı H.20 Şevval 1286 (M.22.1.1870) Cumartesi yayınlandı. Gazete Tatyos Efendi matbaasında, ufak boyda (21x30) dört sahife ve çift sütun üzerine çıkarıldı. Gazete başlığının altına : "Menafii vatana ve havadis-i umumiye dair milley gazetesi" ibaresi yerleştirilmişti ki, memleketimizde, MİLLET kelimesi bir gazete başlığında ilk defa kullanılmış oluyordu. Gazete, yine o devrin

adeti üzere, cuma ve pazarları hariç, haftada beş gün çıkıyordu. Fiyatı 20 Para idi (1988 altın raicine göre 5.500 Lira).

Devrin gazeteleri üç dört keşilik bir kadro ile çalışırdı. Ali Efendinin gerek üslupugerekse kültürü günlük bir gazeteyi yürütecek derecede ~~değil~~ olmadığından etrafına kuvvetli bir heyet toplamağa mecbur oldu. Baş muharrirliği Suphi Paşa zade Ayetullah Bey, askerî haber ve yorumları Polonya mülteci subaylarından mühtedi Ferik Suphi Celaleddin Paşa (Karadağ isyanı tenkilinde şehid düşmüştür), memleket meselelerini ve genel siyasi yazıları Hayreddin takma adını kullanan, Polonyalı mülteci Karski ile Aâliye Mektupcusu Halet Bey üstlenmişlerdi. Gazetenin ikinci yılında Bağdattaki vazifesinden istifade ederek İstanbula gelen Ahmed Midhat Efendi de bu haeyete katılmış, Basirette kaldığı dokuz ayda, gazeteyi boş havadisli ~~ayrıntısız~~ okuyucuyu tatmin eder hale getirmişti. Tiraj normal zamanda 300, harp haberlerinde önemli husus varsa 1000 olarak değişiyordu.

Gazetenin yayına başlamasının 6. ayında Fransız-Alman harbi çıktı (20.7.1870). Memleketimizde genel olarak, Fransanın askerî kudretinin Avrupanın en mükemmeli olduğu, harbi onların kazanacağı kanaati vardı. Basirette Celaleddin Paşa, Polonyalı olmak itibarile, Alman askerinin disiplin ve kumanda heyetinin üstünlüğünü yakından bildiğinden, aksi kanaatte idi. Gazet onun görüşünü benimsedi ve Almanyanı tuttu. Harp Almanyanın zaferi ile bitince, Almanya Başvekili Prens Bismark, kendilerinin galip geleceğini görüşünü müdafaa eden tek Türk gazetesi Basiretin sahibini, bütün masrafı Almanyanaya aid olmak üzere Berline davet etti. Ali Efendi bu ziyaretten Prens Bismark ın kendisine hediye ettiği yeni bir matbaaile döndü. Vezir Hanındaki Tatyos'un matbaasında kira ile basılan gazetesini, kendine aid kurduğu yeni matbaasına nakletti. (Matbaa Ankara Çaddesinin Sirkeçiden çıkışta, Aşir Efendi Sokağı köşesinde, daha sonra Mihran Efendinin Mütareke yıllarında çıkardığı, Milli Mücadele aleyhdarı Peyam-ı Sabah ın, daha sonrada aşırı solcu Zekeriya ve Sabiha Sertellerin gazetesi TAN ın yayınlandığı ve Milliyetçi gençliğin tahrib ettiği binadır. Burası daha sonra kaza ile meydana gelen bir infilakta

yıkılmıştır.). Ali Efendi Almanya seyahati sırasında Prens Bismark'ın ve seyahat için Sadrazam Ali Paşanın verdiği yolluk ve harçlıklarla İstanbul'da Cemal Nadir Sokağında sonradan Akşam Gazetesinin çıktığı binayı da ikametgâh olarak almıştır. (Bu bina halen yıkılmış yerine bi iş hanı yapılmıştır).

Basiret Gazetesi Cumartesi 1 Muharrem 1889 (M.11.3.1873) de kendi matbaasında normal gazete ebadında çıkmaya başlamıştı ve Ali Efendinin tutuklanıp gazetenin kapatılmasına kadar (24.6.1877) yedi buçuk yıl yayın hayatında kalmıştır. Son sayısı 2446 numaradır.

1870 li yıllarda, memleketimizde, Türkçe dilindeki gazeteler çoğalırken, Diyojen ile başlayan mizah dergileri de artmış, Ali Efendi de "KAHKAHA" isimle haftada iki defa çıkmak üzere bir mizah dergisi yayınına başlamıştır (Mart 1875). Kahkaha Türkçe mizah dergilerimizin 9. sudur. Ancak dergi umulan ilgiyi görememiş 26. sayısında kapanmıştır (Eylül 1875).

Ali Efendi bu 7,5 yıllık gazeteceliğinde zaman zaman hükümetlerin baskılarına karşı cesaretle karşı gelip akapma ve kısa süreli tutuklamalara uğramış, bazen bazen Mısır Hidivi İsmail Paşanın bol bol dağıttığı altınlarla onun Mısır'ı koparmak siyasetinin müdafii olmuş bu yüzden devrin dürüst gazetecilerinin çıkardıkları İbrët, Hadika, Tasvir-i Efkâr, Terakki, İstikbal, Sabak gibi gazetelerin çok ser hücumlarına uğramıştır. Bununla beraber Ali Efendi Rus boyunduruğuna düşmün Müslüman - Türk halkının hukukunu korumak yolunda çaba sarf etmiştir.

Sultan Abdülaziz saltanatının son günlerinde, Sadrazam Mahmud Nedim Paşanın, matbuata koyduğu ilk resmi sansürü, ilk gününde en anlamlı şekilde protesto eden Ali Efendi olmuştur. Gazetesinin üç sahifesini tamamen yazısız beyaz, dördüncü sahifeyide sadece ilânlarla yayınlamıştır ki bu dünya basın tarihine geçmiş bir olaydır (11.5.1876).

Yeni Osmanlılar hareketinde Avrupaya kaçmış olan (1868) Ali Suavi Efendiyi, Sultan Abdülhamid memlekete çağırması, Suavi Efendi geldiğinde Basirete makale ve fıkralar yazmaya başlamıştır. Bu sırada

yayınlanmak üzere gazeteye ~~gönderdi~~ : " Devlet-i Aliyenin hariki politikası şu sırada bir takım müşkülata tesadüf etmiş iâde bunun hüsn-ü suretle tesviyesi çâresi imkânsız değildir. Pazartesi günü gazeteniz ile neşredebegim makalenin mütealesını evliya-yı umura ve unum ehalie tavsiye ederim." cümlelerini taşıyan yazıyı yollamıştı. ~~www~~ (18.5.1878 Cumaertesi). Yaşı 20.5.1878 Pazartesi (18 Cemaziyel evvel 1295) tarihli gazetede yayınlandı. Aynı gün, öğleye doğru, Ali Suavi Efendi, sabık Sultan Murad Efendiyi kapalı tutulduğu Çırağan Sarayından kurtararak tahta çıkarmak ve Sultan Abdülhamidi hal' etmek niyetiyle , topladığı taraftarlarıyla Çırağan Sarayını bastı. Ancak başarıya ulaşamadı ve baskında öldürüldü. Basirette Ali Suavi imzasile "Hal çaresini Pazartesi öğünüz" ibareli yacının yayınlanmış olması Ali Efendinin de tertibe dahil olduğu kanaatini hasıl ettiğinden, Ali Efendi tutuklandı, gazete de kapatıldı (20.5.1878 Basiret No.2476) Altı ay süren sorgulardan ve mahkemeden sonra Ali Efendi Kudüse sürgüne gönderildi (Kasım 1878).

Ali Efendi Kudüs sürgünlüğünde her cülus yolu Sultan Abdülhamid cülus tebrikleriyle beraber af istirhamları yollamış nihayet 1884 de "bir daha gazete çıkarmamak" şartile affa uğramış, İstanbula dönmüş, ancak hemen Nahiye Müdürlüğü vazifesile Suriyeye gönderilmiştir ~~www~~ (7 Şaban 1902 -- M.1.6.1884). Ali Efendi H.1314 ~~www~~(1897) de Sivasın Lâdik Kazasına Kaymakam yapıldı. 16 Şevval 1315 de (9.3.1898) de saniye rütbesine terfi ettirildi ve Mecidi 3. rütbe nişanı verildi. lerek Beyrut'un Hayfa ~~www~~ aymakamlığına naklolundu. H.1321 (1903) de Aydın'ın Karaburun Kaymakamlığına tayin edildi.ve Osmanî nişanı verildi. H.1327 (1904) de Söke Kaymakamlığına naklolundu. H.1325 (1907) de Hüdavendigâr (Bursa) nin Erdek Kaymakamlığına geçirildi.

Ali Efendi Erdek ~~www~~ aymakamı iken 2. Meşrutiyet ilân olundu. Ali Efendi istifa edip İstanbula geldi (Ağustos 1908) ve hemen Basireti yeniden çıkarma teşebbüsüne girişti. ~~www~~ ve gazetesini 27 Şevval 1326 (22.9.1908) de ~~www~~ 1-2447 NO. ile yayınladı. Başyazarlığa gazeteci Mehmed Ali Tefvik'i geti mişti. Ancak sürgünde ve sürgün yollu kaymakamlıklarda bulunurken matbaasını satmak mecburiyetinde

عبدالله (بهری) . ? (1888 - 1910 استانبول) .

ایچامور لفر دوریه یاسینا نام 17 ، تورکیه انورکی اولاره

یا سلاطین یاسینا نام ~~بهری~~ - ~~و~~ 17

اولاره بهری ، هیقلاطین ، ختیه عبدالله عبدالله در . ختیه سلاطین

ایچامور سید بهری لقب اولاره کندی طاقه و

دیگر عبدالله ایچامور ایچامور دایما «بهری» عبدالله سلاطین

اولاره انورکی . دو عظم سید صلح اولقدار دو عظم سید

و عظم سید اول اولادین محمدلار . یا سلاطین اولاره سلاطین

ایچامور اولقدار ایچامور سلاطین سلاطین 1872 ^{عظمی دره اولادین}

و سید سلاطین و ^{وکیل} سلاطین عبدالله عبدالله

~~سلاطین~~ سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین

سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین 1863

ده سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین

اصول کرده سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین

سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین

سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین

سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین

سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین سلاطین

نیاں احمد

22.1.1870

25/12/69
23/12

دھارا گدیہ
3700

549

اولاد

76 انگلیش

(2)

او بیلا 2139 پتہ

1860 ل بیلا ابا طو ل قده کو تدریجی تہ لک لک بیلا نے

پہلا بیلا سالار ڈک و مشیت پر کیم اور لام کل امتدہ دہ
نئے میلہ صرت اکتیہ و 1866 دہ بھرتہ اسکندہ پرتی تہ ہیکارہ
ایوم احتیاز استدر او درہہ مطہرمان استبرہ فارحہ نظامتہ
باغی بولیندروہ۔ فارحہ نا ظرن کی جتان قواریاں ایدن۔ کل

افندیہ و اکتیہ صیرفہ کر یہ حصہ دہ حصہ پانچویں
ملکہ دل (انلہ) نئے لظیفہ علیہ دولت علیہ دل
لک بابا پانی رسیدہ کل

3700

تربیان کو کلہ قوت دل آ لکناہ طوتہ لیدر ان لظیفہ لک نئے تہ ہیکارہ
ایوم استو کلہ احتیاز و پر طیر دہ کل افندیہ طلبہ
اشانہ اور کل ایوم ^{اشانہ} کلہ ایوم اصقہ آ لکناہ و ایک میل
صکرہ کر یہ مشاک کل ایوانی اڈم ویرلہ کل اعتدہ نئے
دورہ عادتہ کردہ و انلہ نئے لک نافذ بوتہ نئے صیرہ اولدینہ
کل امتدہ پیرہ 300 اللوم یا یاروم پارس او دندہ

بھرتہ اسبہ صاپ H 20 سوال 22.1.1870 M جو ایرتہ

نئے اوفد بویہ و لظیفہ صفتہ ستدر نئے ایلا لظیفہ : فنافع وطنہ و عوارت کوفہ
پہلے آ لکناہ
21x30
داتملت نئے کوفہ

(X) تهر

یو پید پیچہ اچھے ^{بیانہ} عوامی حقہ صلیکد و عد افتد صفتد
 لعلاً دولتت فکومتک یوردت یکن آئی یا صفتدہ قانت
 یادت یسایم ایوب حقہ صفتد یوردت یا یا بلمنہ قاند یس
 لعلاً و مرھوبین صفتد یسایت بول بول ویردیگ آتدندک حقہ ایوب
 صفتدہ و مرھ الہ اعظم یو لبقک فکومت ایوب دولت عبتا و ت
 یک حقہ صفتد یکن حقہ لعلنہ آئی یو صلیکد صفتدہ تا کتد
 یو تکلیف یار ^{رہبہ افعال} تصدیقا
~~یو حکایت یو یوردت یو یوردت یو یوردت یو یوردت~~
 قدر و یار ^{تصدیقا} یو یوردت یو یوردت یو یوردت
 عبد الذریعہ صفتد صفتد کتدندک صفتد علی صفتد یار
 صفتد و صفتد کتدندک صفتد یو یوردت کتدندک الہ افلاک یو صفتد عد افتد
 یار صفتد و صفتد صفتد اولاد حقہ صفتد یو صفتد یار صفتد و صفتد
 صفتد کتدندک صفتد اولاد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد
 یو صفتد یو صفتد کتدندک صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد

یو صفتد یو صفتد کتدندک (11.5.1876)

1868

سلطان عبد الحمید دوم (1868-1876) یو صفتد یو صفتد کتدندک

اولاد 1868 محمد کتدندک افتد
 ویرک یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد
 یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد
 یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد یو صفتد

1718
 1877 یو صفتد یو صفتد کتدندک یو صفتد یو صفتد کتدندک
 1878 یو صفتد یو صفتد کتدندک یو صفتد یو صفتد کتدندک

1878 19, 5, 1878 ← 18 R.8.5.94
 1295 18 حجاز اول 20

محمد امین

یا رسول خدا... عین کلام... ~~مزار حضرت امین~~

~~مزار حضرت امین... ^{کبریا} ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}~~

~~مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}~~

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

~~مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}~~

1870

159310

27.85

1870 میلاد... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

26 صایا... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

9. سپید

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

مزار حضرت امین... ^{مزار} ^{حضرت} ^{امین}

علی امیندگان کا بیل قدیمہ سے جو کہ حیات سورہ کہ فریڈ

جو حکمتوں میں پیدا ہوئے۔ ~~فریڈ~~ ~~عبدال~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

اعانہ ایدہ و عفو طلب ایدہ و عفو طلب ایدہ

1884ء۔ برصغیر میں ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

H 1314 (1.6.88) 1884ء ~~1884~~ ~~1884~~ ~~1884~~ ~~1884~~

کھینچا فاسق بنا فیدہ دیکھو ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

H 1314 (1887) ~~1887~~ ~~1887~~ ~~1887~~ ~~1887~~

یا بلان۔ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

H 1315 (9.3.98)

چیدہ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

1321 (H. 1302) 1903ء ~~1903~~ ~~1903~~ ~~1903~~ ~~1903~~

H 1327 (1904) ~~1904~~ ~~1904~~ ~~1904~~ ~~1904~~

H 1326 (1908) ~~1908~~ ~~1908~~ ~~1908~~ ~~1908~~

میں ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

علی امیندگان ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

1908ء ~~1908~~ ~~1908~~ ~~1908~~ ~~1908~~

علی امیندگان ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

H 1326 (22.9.1908) 2477 - 1 نوبروال

تکرار ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

میں ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

سورہ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

(X) ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~ ~~میں~~

کھینچا فاسق بنا فیدہ دیکھو

علی امیندگى نى نى ما پاد قدم صدکه ک باب مال

پیاکنده قاماً سینه شور ~~کلیه کلامه کلامه کلامه~~

~~دوره در دوره~~ پو ازان بینه عبد الحمید محمدی اول ارنه ارنه

این ات یا بینه سینه ~~دوره در دوره~~ « بیدریک قطاک »

اسد از شد و 1293 روس بزب فداکته اطلاق کرده در 75 حیدر

استان بولگاریه کمرله و تاییم 1404 ده یا صد

دیگر « ~~کلیه کلامه کلامه کلامه~~ بیدریک کله سینه و آینه

قیاسه شور کو ننگه قدر اولامه دورون ننگه اینه در ایمه و

دوره در حال و ازان عقیده طریک تنظیم و استعداد واردر

75 حیدر در 1909 ~~ده یا صد~~ یا بینه کله در از چه عقده

علی امیندگى یا بینه کله در طریک ننگه بینه کله کله کله

فکله و 1912 به دفاتر ایینه

دولت علی و روسیه قریب ک 1293

2. حیدر حیدر ایینه و ابه صدرت 75 حیدر
1908

x بیدریک قطاک دولت علی

دوره در دوره 1293

48 حیدر (1908)

بو 93 حیدر حیدر

کله در کله

اولیا ایینه و ابه

استان بولگاریه کمرله و تاییم

اولیا ایینه کله

صاحب کلامه کلامه

یا صد در 1976

بو 93 حیدر
صدرت ایینه
کلامه کلامه
کلامه کلامه

بیلدنی اینا ییخت - تهنه قورلکوردن - عک افند سینه

ادک کجه اینک اتر - بی ابوالعزیز تهنه بی عثمانیه تاری و سائار

صدیق - ترتی عک / صاع خانی - یوزاد و کف - دولن سائار

(1908) 1304 ال 1302
(1884)

54050
/ 3